

Επιπτώσεις Brexit στην ελληνική Οικονομία

Το INEMY της ΕΣΕΕ αναλύει τα πιθανά προβλήματα που ενδέχεται να δημιουργήσει το Brexit στην ελληνική Οικονομία.

Οι δυσμενείς επιπτώσεις σε βάθος χρόνου επικεντρώνονται στους παρακάτω τέσσερις βασικούς άξονες:

- **Εμπόριο – Εξαγωγές/ΑΕΠ:**

Μία ενδεχόμενη επιδείνωση του ρυθμού μεγέθυνσης των λοιπών οικονομιών της Ε.Ε., εξαιτίας του Brexit, θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τις εμπορικές ροές της Ελλάδας, με τις πιθανές απώλειες να εκτιμώνται στο 0,3% - 1,0% του ονομαστικού ΑΕΠ σε βάθος διετίας. Εκτός όμως από το άμεσο κόστος στις ελληνικές εξαγωγές αγαθών & υπηρεσιών και στις βρετανικές επενδύσεις λόγω της υποτίμησης της αγγλικής λίρας, υπάρχει και ένα ιδιαίτερος σημαντικό έμμεσο κόστος. Πιο αναλυτικά, οι αναταράξεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα (ήδη συζητείται η μεταφορά της έδρας πολλών τραπεζών από το City του Λονδίνου) διατηρούν σε υψηλά επίπεδα τα επιτόκια δανεισμού και επιδεινώνουν την ήδη συρρικνωμένη ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών, με επιπτώσεις οι οποίες θα αποτυπωθούν σε μακροχρόνιο ορίζοντα.

- **Τουρισμός:**

Οι αφίξεις τουριστών και επισκεπτών από τη Βρετανία θα επηρεαστούν αρνητικά για δύο κυρίως λόγους: Κατά πρώτον, η μείωση του πραγματικού εισοδήματος των Βρετανών, εξαιτίας της υποτίμησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας της στερλίνας έναντι του ευρώ αλλά και της παράλληλης ανόδου του πληθωρισμού (επίπεδο τιμών σε Βρετανία - εκτιμάται ότι θα κινηθεί ανοδικά λόγω των ακριβότερων εισαγωγών), ενδέχεται να περιορίσει τα ταξίδια των Βρετανών. Κατά δεύτερον οι πιθανές αλλαγές στις σχετικές διαδικασίες έκδοσης βίζας, συνιστούν παράμετρο που θα επηρεάσει τις αποφάσεις των Βρετανών τουριστών.

- **Ναυτιλία:**

Το Brexit θα περιορίσει τα κέρδη των ναυτιλιακών εταιρειών μέσω της υποτίμησης της στερλίνας, της πιθανής επιβράδυνσης του διεθνούς εμπορίου και της αύξησης των ναύλων. Οι παραπάνω παράγοντες θα μειώσουν τη ζήτηση για ναυτιλιακές υπηρεσίες, επιφέροντας σημαντικές ανακατατάξεις και αλλαγές στον κλάδο και εν γένει στο διεθνές εμπόριο.

• **Κοινοτικά κονδύλια:**

Η αποχώρηση της Βρετανίας από την Ε.Ε. εκτιμάται ότι θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στο μέγεθος του τρέχοντος κοινοτικού προϋπολογισμού, ακόμη και στην περίπτωση που η τελική συμφωνία προβλέπει κάποιου είδους συνεισφορά της Βρετανίας, έστω και μειωμένης συμμετοχής σε σχέση με τα μέχρι πρότινος επίπεδα. Επιπλέον, υπάρχει κίνδυνος μείωσης των συνολικών διαθέσιμων κεφαλαίων για την Ελλάδα μέσω της ευρωπαϊκής Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και των διαρθρωτικών κοινοτικών κονδυλίων για την περίοδο 2014 –2020.

Διμερείς οικονομικές/εμπορικές σχέσεις Ελλάδας – Ην. Βασιλείου

Εισαγωγικό/Εξαγωγικό Εμπόριο

Το Ην. Βασίλειο αποτελεί παραδοσιακά έναν από τους σημαντικότερους οικονομικούς εταίρους της Ελλάδος. Οι διμερείς σχέσεις εκτείνονται πέραν της ανταλλαγής προϊόντων σε τομείς όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία, οι επενδύσεις και οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Το Ην. Βασίλειο καταλαμβάνει την 6^η θέση μεταξύ των εμπορικών εταίρων της Ελλάδος, ενώ η χώρα μας κατατάσσεται στην 43^η θέση μεταξύ των πελατών και στην 52^η μεταξύ των προμηθευτών του Ην. Βασιλείου.

Ο όγκος του διμερούς εμπορίου αγαθών Ελλάδος - Ηνωμένου Βασιλείου ανήλθε το 2016, στο ύψος των 2,08 δις €, έναντι 2,19 δις € του 2015, μειωμένος κατά 5,0%, κυρίως λόγω της αβεβαιότητας που προκλήθηκε εξαιτίας του Brexit και της σημαντικής υποχώρησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας μεταξύ ευρώ/αγγλικής λίρας.

Το διμερές εμπορικό ελλειμματικό ισοζύγιο αγαθών εμφανίζει βελτίωση την περίοδο 2014-2016, με συνέπεια να έχει περιοριστεί στα 140 εκ. €, καταγράφοντας συρρίκνωση κατά 60% σε σύγκριση με το 2014.

Το μικρό έλλειμμα στο εμπόριο αγαθών αντισταθμίζεται πλήρως από το πλεόνασμα στο εμπόριο υπηρεσιών, με συνέπεια το συνολικό εμπορικό ισοζύγιο να είναι πλεονασματικό για την Ελλάδα. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για το 2015, οι ελληνικές εξαγωγές υπηρεσιών ανήλθαν στα 4,58 δις €, μειωμένες κατά 7,8% σε σχέση με το 2014. Οι ελληνικές εισαγωγές μειώθηκαν, επίσης, κατά -2,1% στα 1,9 δις €, με το πλεόνασμα ισοζυγίου υπηρεσιών να διαμορφώνεται στα 2,68 δις €.

Πίνακας 1: Εμπορικό ισοζύγιο αγαθών Ελλάδας – Ην. Βασιλείου*

	2014	2015	2016	2016/2014	2016/2015
Εισαγωγές Ελλάδας	1,22 δις €	1,21 δις €	1,11 δις €	-9,0%	-8,3%
Εξαγωγές Ελλάδας	868,4 εκ. €	983,7 εκ. €	971,2 εκ. €	11,8%	-1,3%
Όγκος Εμπορίου	2,09 δις €	2,19 δις €	2,08 δις €	-0,5%	-5,0%

Εμπορικό Ισοζύγιο αγαθών	-0,35 δις €	-0,23 δις €	-0,14 δις €	-60,0% (μείωση εμπορικού ελλείμματος)	-39,1% (μείωση εμπορικού ελλείμματος)
---------------------------------	--------------------	--------------------	--------------------	---	---

* Τα παραπάνω ποσά έχουν αναχθεί σε € από λίρες Αγγλίας, βάσει της ετήσιας συναλλαγματικής ισοτιμίας του εκάστοτε έτους αναφοράς (ΤτΕ).

Πίνακας 2: Κυριότερα εξαγόμενα – εισαγόμενα προϊόντα μεταξύ Ελλάδας & Ην. Βασιλείου
- Έτος 2016 -

Εξαγωγές Ελλάδας στο Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Β.)	2016 (σε εκ. €)	(%) επί συνόλου των εξαγωγών προς το Η.Β. για το έτος 2016	Εισαγωγές Ελλάδας από το Ηνωμένο Βασίλειο (Η.Β.)	2016 (σε εκ. €)	(%) επί συνόλου των εισαγωγών από το Η.Β. για το έτος 2016
1. Φαρμακευτικά προϊόντα	143,6	13,4%	1. Φαρμακευτικά προϊόντα	148,0	12,1%
2. Μηχανές, συσκευές και υλικά ηλεκτρικά και τα μέρη τους. Συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής του ήχου, συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής των εικόνων και του ήχου για την τηλεόραση, και μέρη και εξαρτήματα των συσκευών.	108,5	10,1%	2. Αυτοκίνητα οχήματα, ελκυστήρες, ποδήλατα και άλλα οχήματα για χειρσαίες μεταφορές, τα μέρη και εξαρτήματά τους	144,5	11,8%
3. Ορυκτά καύσιμα, ορυκτά λάδια και προϊόντα της απόσταξης αυτών, ασφαλοτύχα υλικά, ορυκτά κεριά.	104,9	9,0%	3. Μηχανές, συσκευές και υλικά ηλεκτρικά και τα μέρη τους. Συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής του ήχου, συσκευές εγγραφής ή αναπαραγωγής των εικόνων και του ήχου για την τηλεόραση, και μέρη και εξαρτήματα των συσκευών.	88,0	7,2%
4. Γάλα και προϊόντα γαλακτοκομίας. Αυγά πτηνών. Μέλι φυσικό. Προϊόντα βρώσιμα ζωικής προέλευσης, που δεν κατονομάζονται ούτε περιλαμβάνονται αλλού.	97,0	8,6%	Πυρηνικοί αντιδραστήρες, λέβητες, μηχανές, συσκευές και μηχανικές επανοήσεις. Μέρη αυτών των μηχανών ή συσκευών.	86,3	7,0%
5. Παρασκευάσματα λαχανικών, καρπών και φρούτων άλλων μερών φυτών.	97,0	5,4%	5. Ορυκτά καύσιμα, ορυκτά λάδια και προϊόντα της απόσταξης αυτών, ασφαλοτύχα υλικά, ορυκτά κεριά.	84,8	6,9%
6. Καρποί και φρούτα βρώσιμα, φλούδες εσπεριδοειδών ή πεπονιών.	58,5	4,8%	6. Ποτά, αλκοολούχα υγρά και ζύδι.	68,8	5,6%
7. Χαλκός και τεχνουργήματα από χαλκό.	51,1	3,7%	7. Όργανα και συσκευές οπτικής, φωτογραφίας ή κινηματογραφίας, μέτρησης, ελέγχου ή ακριβείας. Όργανα και συσκευές ιατροχειρουργικής. Μέρη και εξαρτήματα αυτών των οργάνων ή συσκευών.	55,9	4,6%

8. Αργίλιο και τεχνουργήματα από αργίλιο.	39,8	3,1%	8. Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, άλλα από τα πλεκτά.	45,2	4,0%
9. Διάφορα παρασκευάσματα διατροφής.	33,3	3,1%	9. Καουτσούκ και τεχνουργήματα από καουτσούκ.	33,8	2,8%
10. Πλαστικές ύλες και τεχνουργήματα από αυτές τις ύλες.	33,0	2,7%	10. Βιβλία, εφημερίδες, εικόνες και άλλα προϊόντα της βιομηχανίας εκτύπωσης. Χειρόγραφα, δακτυλογράφηση και σχέδια.	33,2	2,7%
11. Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, πλεκτά.	30,6	2,8%	11. Ενδύματα και συμπληρώματα του ενδύματος, πλεκτά.	30,6	2,5%

Ανάλυση ελληνικών εξαγωγών αγαθών – Ανάλυση ανά κατηγορία προϊόντων

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των επιπτώσεων της εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε., στις ελληνικές εξαγωγές αγαθών, παρατίθενται στοιχεία της σημασίας της βρετανικής αγοράς για τα ελληνικά προϊόντα. Η ανάλυση αφορά τα στοιχεία διμερούς εμπορίου της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2015. Από την ανάλυση, εξάγονται τα κάτωθι συμπεράσματα:

Το 2015, το Ην. Βασίλειο απορρόφησε το 4,24% των ελληνικών εξαγωγών αγαθών (ή 5,5% χωρίς τα πετρελαιοειδή). Πιο αναλυτικά:

- Το **30% των ελληνικών εξαγωγών** προς το ΗΒ είναι **Τρόφιμα-ποτά**. Στο συγκεκριμένο κλάδο, το Ην. Βασίλειο αποτελεί σημαντική αγορά για τα τυριά (**55,3 εκ. €**), τα σταφύλια (**49,0 εκ. €**), το γιαούρτι (**38,5 εκ. €**), τις ντομάτες (**25,4 εκ. €**), τα αλεύρια (**7,3 εκ. €**), τα ζυμαρικά (**5,6 εκ. €**) και τα προϊόντα από κακάο (**5,3 εκ. €**).
- 21% είναι φαρμακευτικά-χημικά-πλαστικά προϊόντα,
- 13% αφορά μηχανήματα και ηλεκτρολογικό εξοπλισμό και το 12% αποτελούν τα μεταλλουργικά προϊόντα.
- Τα ορυκτά προϊόντα αντιπροσωπεύουν το 10% των ελληνικών εξαγωγών και τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα το 5%,
- ενώ το υπόλοιπο μέρος (9%) κατανέμεται σε διάφορες κατηγορίες.

Επενδύσεις

Στον τομέα των επενδύσεων ένας σημαντικός αριθμός βρετανικών εταιριών έχουν επενδύσει στη χώρα μας σε τομείς όπως οι τηλεπικοινωνίες, το λιανικό εμπόριο, ο τουρισμός, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κλπ. Πέραν των επενδύσεων των βρετανικών εταιριών, ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης και ο τομέας των επενδύσεων ιδιωτών στον κλάδο των ακινήτων και δη της θερινής κατοικίας.

Πίνακας 3: Επενδυτικές ροές μεταξύ Ελλάδας – Ην. Βασιλείου*

	2013	2014	2015	2015/2013	2015/2014
Βρετανικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς Ελλάδα	40,0 εκ. €	120,3 εκ. €	292,0 εκ. €	+ 630,0%	+ 142,7%
Ελληνικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς Βρετανία	-11,8 εκ. €	6,2 εκ. €	20,7 εκ. €	+ 275,4%	+ 233,1%

* Τα παραπάνω ποσά έχουν αναχθεί σε ευρώ από λίρες Αγγλίας, βάσει της ετήσιας συναλλαγματικής ισοτιμίας του εκάστοτε έτους αναφοράς (ΤτΕ).

Τουρισμός - Ναυτιλία

Στον τομέα του τουρισμού η χώρα μας είναι από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς αναψυχής των βρετανών και δέχεται κάθε χρόνο περίπου τα 2 εκ. επισκέπτες από το Ην Βασίλειο. Μεγάλη δραστηριότητα αναπτύσσει επίσης και η **ελληνική ναυτιλία** στη Μεγάλη Βρετανία και περίπου 60 ελληνικές εταιρίες διαθέτουν γραφεία αντιπροσώπευσης στο Λονδίνο τα οποία δραστηριοποιούνται τόσο προς την βρετανική όσο και την διεθνή αγορά.

Πίνακας 4: Τουριστικές ροές Ελλάδας – Ην. Βασιλείου (σε άτομα)

	2014	2015	2016	2016/2014	2016/2015
Αφίξεις από Η.Β. σε Ελλάδα	1,933 εκ.	2,314 εκ.	2,480 εκ.	+ 28,3%	+ 7,2%
Αφίξεις από Ελλάδα σε Η.Β.	238,0 χιλ.	225,0 χιλ.	227,0 χιλ.	- 4,6%	+ 0,9%
Ταξιδιωτικό ισοζύγιο	+ 1,695 εκ.	+ 2,089 εκ.	+ 2,253 εκ.	+ 32,9%	+ 7,9%